



Bruxelles, 25.2.2015
COM(2015) 82 final

PACHET PRIVIND UNIUNEA ENERGETICĂ

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Realizarea obiectivului de interconectare electrică de 10%

Pregătirea rețelei de energie electrică a Europei pentru 2020

1. Interconexiunile ca elemente vitale ale uniunii energetice

În ultimele decenii, Uniunea Europeană a depus eforturi intense în direcția construirii celei mai integrate, mai competitive și mai durabile piețe comune a energiei din lume.

Integrarea piețelor energiei din UE dă rezultate concrete: **prețurile cu ridicata ale energiei electrice au scăzut** cu o treime¹; consumatorii au **mai multe opțiuni**, dat fiind că furnizorii de energie concurează pentru a oferi prețuri mai scăzute și servicii mai bune; iar cadrul legal a îmbunătățit concurența în cadrul sectorului.

Cu toate acestea, mai rămân multe de făcut. Dependența de importuri, infrastructura perimată și lipsa de investiții, o piață cu amănuntul care nu este complet funcțională, prețuri finale ale energiei ridicate pentru cetățeni și pentru societăți, care afectează competitivitatea societăților noastre, necesitatea de a trece la o economie cu emisii scăzute de carbon pentru a combate schimbările climatice, precum și provocările cu care ne confruntăm în ceea ce privește poziția noastră de lider în domeniul tehnologic - toate acestea duc la o singură concluzie: UE trebuie să pună capăt fragmentării piețelor naționale ale energiei din cadrul său. Uniunea Europeană trebuie să schimbe modul în care produce, transportă și consumă energie. Politica energetică a Europei trebuie reorientată în direcția cea bună: cea a unei uniuni energetice.

Acestea sunt motivele pentru care Comisia Europeană a adoptat o strategie-cadru pentru o uniune energetică rezilientă cu o politică prospectivă privind clima. Prezenta comunicare referitoare la atingerea obiectivului de 10 % privind interconectarea electrică este un pas concret în această direcție.

O rețea de energie electrică europeană interconectată este vitală pentru securitatea energetică a Europei, pentru sporirea concurenței pe piața internă, ceea ce duce la prețuri mai competitive, precum și pentru o mai bună îndeplinire a obiectivelor de decarbonizare și ale politicii în domeniul climei pe care Uniunea Europeană s-a angajat să le atingă. O rețea interconectată va contribui la realizarea obiectivului fundamental al uniunii energetice, și anume de a asigura energie sigură și durabilă la prețuri accesibile, precum și creștere economică și locuri de muncă în întreaga UE.

Între mai multe țări lipsesc legăturile de interconectare. Construirea acestor interconexiuni va necesita mobilizarea urgentă a tuturor eforturilor la toate nivelurile, pentru a se atinge obiectivul comun al unei piețe interne a energiei complet funcționale și conectate.

Infrastructura energetică s-a numărat printre prioritățile agendei europene în materie de energie. Consiliul European din octombrie 2014 a solicitat *„punerea rapidă în aplicare a tuturor măsurilor care vizează îndeplinirea obiectivului de obținere, pentru toate statele membre, a unei interconectări de cel puțin 10 % a capacității instalate a acestora de producere a energiei electrice”*. Prezenta comunicare² răspunde acestei solicitări și prezintă o

¹ Aceasta se referă la perioada 2008-2012; a se vedea COM(2014)21/2.

² În conformitate cu mandatul Consiliului European, prezenta comunicare se axează pe energia electrică. În ceea ce privește gazul, nu s-a propus niciun obiectiv de interconectare deoarece, din motive de securitate a

strategie menită să asigure integrarea completă a pieței interne a energiei electrice prin niveluri adecvate de interconectare, care va deveni de asemenea o parte integrantă a uniunii energetice.

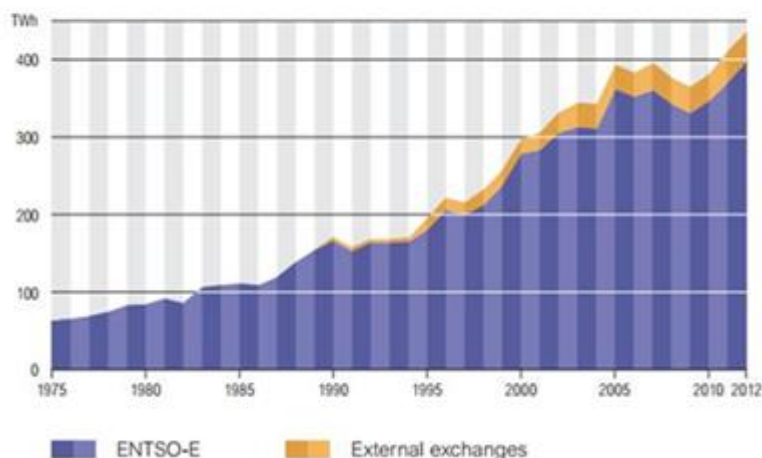
2. Beneficiile unui sistem energetic interconectat

Interconectarea sistemelor de energie electrică izolate de la nivel național și crearea unui veritabil sistem european de energie electrică vor genera o serie de beneficii importante pentru Uniunea Europeană și pentru statele sale membre.

Interconexiunile electrice vor spori securitatea aprovizionării Europei. Ele vor îmbunătăți fiabilitatea sistemului de energie electrică, sporind astfel calitatea serviciilor și reducând întreruperile de energie electrică și pierderile de productivitate din sectorul comercial și din cel industrial. Stabilirea unor niveluri ambițioase de interconectare electrică va contribui la reducerea dependenței Europei, datorită optimizării sistemului, care va duce la o diminuare a importurilor de combustibili, generând mai multe oportunități pentru Europa în ceea ce privește investițiile, creșterea economică și crearea de locuri de muncă. În plus, interconexiunile facilitează întrajutorarea instantanee în rândul operatorilor de sisteme de transport (OST), oferind un grad mai mare de cooperare și de solidaritate între aceștia.

O rețea interconectată permite prețuri mai accesibile pe piața internă, prin sporirea concurenței și a eficienței, pe lângă o utilizare mai bună și mai rentabilă a resurselor disponibile. Interconexiunile implică o mai bună integrare a pieței europene, permit o mai mare dimensiune a pieței și niveluri sporite de concurență, precum și o mai mare eficiență a pieței. Figura de mai jos indică faptul că schimburile transfrontaliere au crescut considerabil începând de la sfârșitul anilor '90, când a început procesul de deschidere a pieței.

Development of overall cross-border exchanges of ENTSO-E member TSOs' countries since 1975



aprovizionării, statele membre au deja obligația de a prevedea măsuri pentru situația în care cel mai important element al lor de infrastructură pentru gaz nu mai funcționează (așa-numita normă N-1). A se vedea Regulamentul (UE) nr. 994/2010.

Legendă: Dezvoltarea schimburilor transfrontaliere globale ale țărilor ai căror OST sunt membri ai ENTSO-E, începând din 1975

O piață mai integrată prin interconexiuni reduce, de asemenea, necesitatea de investiții în capacități de stocare și de producție de vârf, deoarece centralele de care dispune fiecare țară nu ar fi necesare în același timp. Aceasta ar avea ca rezultat beneficii substanțiale din punct de vedere economic și politic în statele membre, ca urmare a reducerii investițiilor de capital, precum și a reducerii impactului asupra mediului generat de centralele care nu ar mai trebui construite. Creșterea schimburilor legate de serviciile de echilibrare a sistemului reduce, de asemenea, costurile de exploatare pe termen scurt ale sistemului. Costurile de producție mai mici și/sau investițiile scăzute în producție, precum și evitarea costurilor pentru combustibili prin interconectarea rețelelor de energie electrică se traduc în prețuri mai competitive ale energiei electrice pentru întreprinderi și pentru gospodării. O rețea de energie electrică europeană interconectată în mod adecvat permite cetățenilor europeni să profite de beneficiile generate de piață, deoarece consumatorii ar putea economisi 12-40 de miliarde de euro pe an până în 2030³.

O rețea bine interconectată este esențială pentru **dezvoltarea durabilă și decarbonizarea mixului energetic**, deoarece permite rețelei să primească niveluri tot mai mari de energie din surse regenerabile variabile, într-un mod mai sigur și mai rentabil. Creșterea ponderii energiei obținute din surse regenerabile în cadrul mixului de producție contribuie la îndeplinirea obiectivelor UE privind schimbările climatice, prin reducerea emisiilor de CO₂ și, în plus, prin creșterea securității aprovizionării. Un grad mai mare de interconectare este de asemenea esențial pentru realizarea obiectivului ambițios al UE de a fi lider mondial în domeniul energiei din surse regenerabile, ceea ce nu este doar o chestiune de politică responsabilă privind schimbările climatice, ci și un imperativ al politicii industriale. Firmele europene din domeniul energiei din surse regenerabile și al tehnologiilor conexe s-au dovedit a fi principalii actori din industria de profil, având aproximativ 1,2 milioane de angajați în 2012 și creând locuri de muncă stabile la nivel regional și local, precum și creștere durabilă.

În concluzie, mai multe interconexiuni vor contribui la obținerea unor prețuri mai accesibile ale energiei electrice pe termen lung, datorită creșterii eficienței pieței, la sporirea siguranței, a fiabilității și a calității aprovizionării cu energie electrică, aspecte esențiale pentru activitățile economice și sociale, asigurând în același timp un nivel ridicat de protecție a mediului. Aceste evoluții vor contribui, de asemenea, la reducerea dependenței noastre energetice, datorită reducerii consumului de combustibili importați, și la facilitarea de noi investiții în Europa, datorită prețurilor mai competitive ale energiei electrice și îmbunătățirii nivelurilor de concurență ale industriilor europene. Mai multe interconexiuni electrice vor duce, de asemenea, la scăderea impactului asupra mediului datorită faptului că anumite centrale electrice nu vor mai fi construite și că emisiile de CO₂ se vor reduce, și la creșterea capacității de integrare a energiei din surse regenerabile, valorificând un potențial mai ridicat de creștere economică pentru sectorul european al energiei din surse regenerabile și asigurând

³ Studiu: *Benefits of an integrated European energy market* (Beneficiile unei piețe europene integrate a energiei), iulie 2013, Booz & Co.

poziția de lider mondial a industriei europene din domeniul surselor regenerabile de energie și, prin urmare, o capacitate mai mare de creare de locuri de muncă a acestui sector la nivel european, având ca rezultat o creare netă de locuri de muncă în Europa.

Din aceste motive, interconectarea piețelor energiei electrice trebuie să constituie o prioritate politică pentru Uniunea Europeană, la toate nivelurile, în următorii ani.

3. Modernizarea radicală a politicii UE privind infrastructura energetică

Fiind conștiente de beneficiile interconexiunilor energetice, statele membre și-au sporit capacitățile de interconectare în decursul ultimelor decenii. Cu toate acestea, 12 state membre, situate în special în regiunile de la periferia UE, rămân în continuare sub pragul de 10 % al obiectivului de interconectare electrică și sunt, prin urmare, izolate de piața internă a energiei electrice.

Niveluri de interconectare pentru energia electrică în 2014

Stat membru	
Statele membre cu interconectare de peste 10 %	
AT	29 %
BE	17 %
BG	11 %
CZ	17 %
DE	10 %
DK	44 %
FI	30 %
FR	10 %
GR	11 %
HR	69 %
HU	29 %
LU	245 %
NL	17 %
SI	65 %
SE	26 %
SK	61 %
Statele membre cu interconectare de sub 10 %	
IE	9 %
IT	7 %
RO	7 %
PT	7 %
EE ⁴	4 %
LT ⁴	4 %
LV ⁴	4 %
UK	6 %
ES	3 %
PL	2 %
CY	0 %
MT	0 %

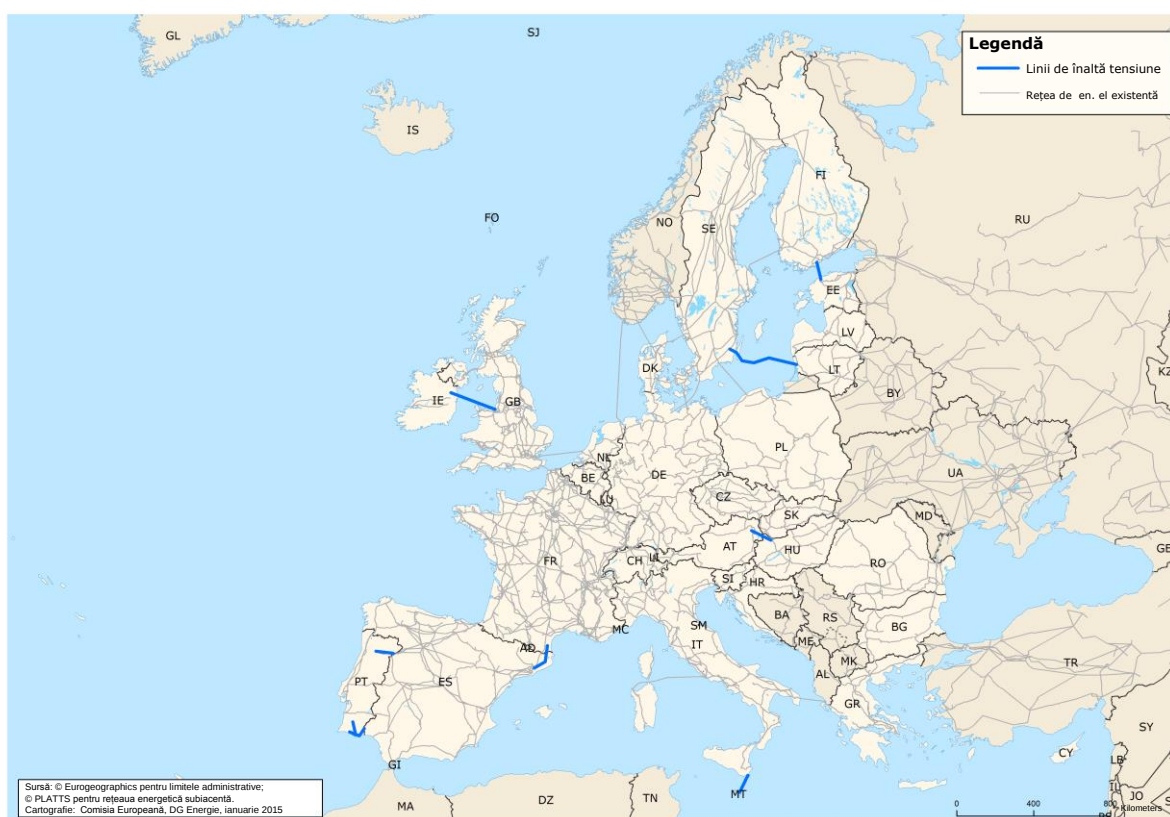
Sursă: ENTSO-E, *Scenario Outlook and Adequacy Forecast 2014*

⁴ Cele trei state baltice (Estonia, Letonia și Lituania) încă nu sunt sincronizate cu rețeaua europeană și, prin urmare, trebuie considerate o singură entitate. Deși sunt pe deplin integrate între ele, valoarea de 4 % pentru cele trei state baltice se referă la nivelul lor de interconectare cu piața europeană a energiei electrice (și anume prin Finlanda). Valoarea dată este pentru începutul anului 2014, înaintea ca interconectarea Estlink2 să fie dată în exploatare. Odată cu finalizarea acestui proiect, nivelul de interconectare al statelor baltice a crescut substanțial, la aproximativ 10 %.

În acest context, Uniunea Europeană s-a dotat treptat cu instrumentele de politică adecvate pentru a permite investițiile necesare în infrastructura rețelei, investițiile în interconectare fiind primordiale în rândul acestora.

În urma crizei economice, Comisia Europeană a prezentat un Program energetic european pentru redresare (PEER), care consta, printre altele, în identificarea proiectelor de interconectare din întreaga UE și mobilizarea resurselor financiare ale UE. Acest program a contribuit la realizarea mai multor proiecte de interconectare între statele membre, care nu fuseseră construite anterior din cauza lipsei fondurilor corespunzătoare. PEER a cheltuit aproximativ 650 de milioane de euro pentru interconexiunile electrice (anexa 1).

Hartă a interconexiunilor sprijinite de PEER



Regulamentul TEN-E⁵, adoptat în 2013, împreună cu Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE)⁶, creează un instrument european stabil conceput pentru a identifica și a asigura implementarea la timp a proiectelor de care are nevoie Europa, la nivelul a 12 coridoare și zone prioritare. Aceste instrumente, împreună cu, printre altele, introducerea unor proiecte de interes comun (PIC), îmbunătățirea tratamentului normativ și accelerarea procesului de autorizare reprezintă un important pas înainte.

⁵ Regulamentul nr. 347/2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, JO L 115, 25.4.2013.

⁶ Regulamentul nr. 1316/2013 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei, JO L 348, 20.12.2013.

După cum subliniat Consiliul European, obiectivul de interconectare ar trebui să fie atins în principal prin punerea în aplicare a proiectelor de interes comun. Prima listă de PIC-uri a Uniunii a fost adoptată în 2013 și constă în 248 de proiecte, dintre care 137 sunt în domeniul energiei electrice, inclusiv **52 de interconexiuni electrice** și un proiect cu investiții anticipative pentru viitoare interconexiuni, 37 de proiecte dintre acestea implicând state membre care au în prezent un nivel de interconectare de sub 10 %.

Harta primei liste de PIC-uri pentru interconexiuni electrice în state membre cu nivel de interconectare de sub 10 %



Lista PIC-urilor este o listă flexibilă care este actualizată o dată la doi ani. Lucrările de elaborare a celei de-a doua liste sunt în prezent în curs de desfășurare, în cadrul structurii regionale instituite prin Regulamentul TEN-E, în vederea adoptării sale de către Comisie în toamna anului 2015. **Se va acorda o prioritate specială proiectelor care vor spori considerabil actuala capacitate de interconectare acolo unde aceasta este cu mult sub obiectivul stabilit de 10 %**, în special în cazurile în care obiectivul respectiv este deosebit de greu de atins.

Proiectele de interes comun sunt concepute și implementate atât de operatorii de sisteme de transport (OST), cât și de promotorii privați. Proiectele actuale se află în diferite stadii de dezvoltare; unele sunt în faza de construcție, dar multe se află încă în stadiile inițiale de pregătire. Aproximativ 75 % din toate PIC-urile din prima listă a Uniunii sunt planificate să fie finalizate până în 2020.

În continuare sunt prezentate câteva exemple de proiecte PEER și de PIC-uri care, dacă și când vor fi finalizate, ar ajuta statele membre să atingă obiectivul de 10 %, unele deja în lunile care vin, altele într-un termen mediu:

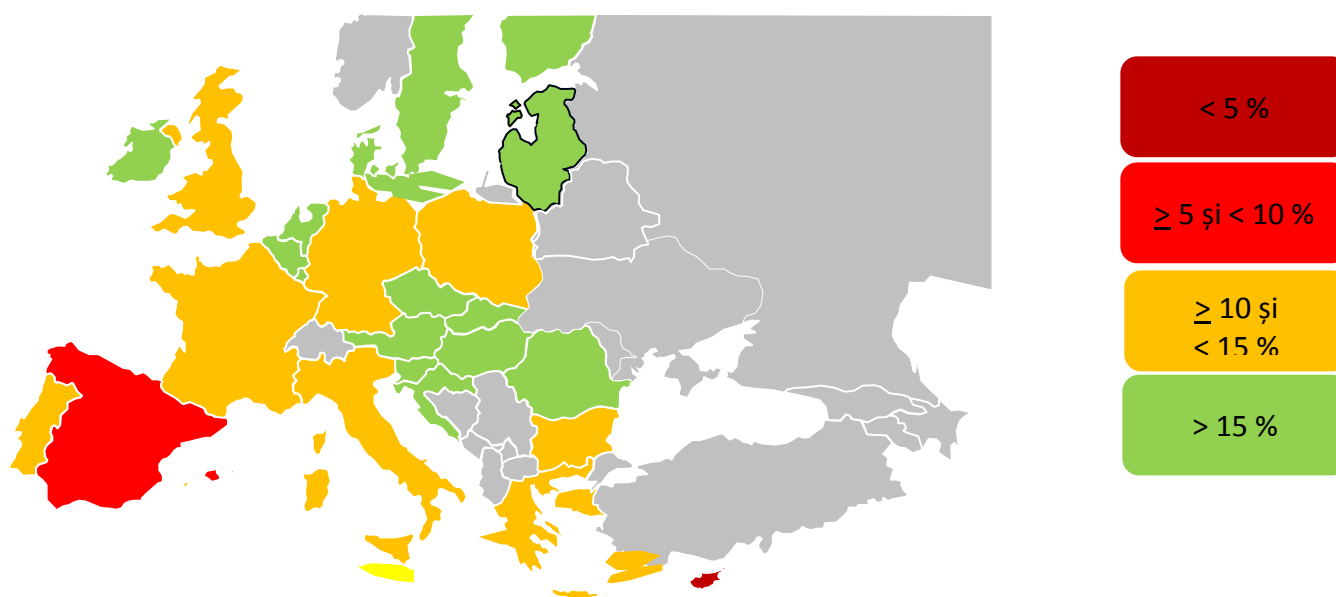
- Proiectul care leagă Baixas, *Franța*, de Santa-Llogaia, *Spania*, a primit sprijin din partea PEER. După inaugurarea sa în februarie 2015, capacitatea de interconectare electrică între Franța și Peninsula Iberică se va dubla. PIC dintre Aquitania, *Franța*, și Țara Bascilor, *Spania*, face în prezent obiectul unor studii detaliate finanțate prin granturi CE. Și acest proiect ar dubla capacitatea de interconectare. Trebuie mobilizate toate eforturile pentru finalizarea acestuia în 2020, apropiind astfel mai mult nivelul de interconectare de atingerea obiectivului de 10 %.
- Identificată în prima listă de PIC-uri, noua interconexiune dintre *Portugalia* (Vila Fria - Vila do Conde – Recarei) și *Spania* (Beariz – Fontefría) va spori capacitatea de interconectare, în prezent de 7 %, dintre Portugalia și Spania până în 2016 și va face ca Portugalia să depășească obiectivul de 10 %.
- În timp ce *Estonia*, *Letonia* și *Lituania* sunt bine interconectate între ele, interconectivitatea cu piața energiei electrice a UE era în 2011 de doar 4 % pentru toate cele trei state membre. Situația se îmbunătățește însă rapid. Până în 2015, statele baltice au atins un nivel de 10 % de interconectivitate cu piața energiei electrice din UE prin Finlanda, prin intermediul proiectului PEER Estlink2. Interconectarea dintre Suedia (Nybro) și Lituania (Klaipeda) - cunoscută ca proiectul Nordbalt1, finanțat în cadrul PEER – ar contribui la o mai bună integrare a pieței viitoare a energiei electrice între statele baltice și Nord Pool Spot, începând de la jumătatea anului 2016.
- Finalizarea lucrărilor de construcție a interconexiunii PIC dintre Lituania și *Polonia*, denumită LitPol Link, ar dubla nivelul de interconectare al Poloniei, care ar atinge 4 % până la sfârșitul anului 2015. De asemenea, aceasta ar avansa interconectarea sincronă a rețelelor din regiunea Mării Baltice cu rețelele continentale europene. Un alt PIC identificat, interconexiunea dintre Vierraden, *Germania*, și Krajnik, *Polonia*, ar aduce interconectivitatea Poloniei la peste 10 % până în 2020.
- Mulțumită PIC-urilor din *Regatul Unit*, care cuprind linii interne și asigură interconexiuni cu Belgia, cu Franța, cu Irlanda și cu Norvegia, Regatul Unit ar atinge obiectivul de 10 % și interconexiunile sale ar fi mai puțin congestionate.
- Mai multe PIC-uri *italiene* din sectorul energiei electrice, în principal interconectori între Italia și Franța, Elveția și Austria și consolidările interne necesare, ar îmbunătăți capacitățile de interconectare electrică ale Italiei cu țările vecine, acestea urmând să atingă în jur de 12 % atunci când proiectele vor fi finalizate, până în 2020. Astfel, fiabilitatea aprovizionării cu energie electrică în Italia ar fi mai bine asigurată, iar riscul de congestie ar fi mult mai scăzut.
- *Irlanda* ar putea, de asemenea, să își sporească substanțial capacitatea de interconectare datorită mai multor PIC-uri incluse în prima listă. Nivelul de interconectare al Irlandei era

de 3 % în 2011; în 2013 a crescut la 7 %, mulțumită unui proiect finanțat de PEER care conecta Irlanda cu Regatul Unit, iar interconectivitatea sa ar depăși chiar 15 % în 2020, când ar fi realizate PIC-urile planificate în vederea unei mai bune conectări cu Regatul Unit (Irlanda de Nord și Marea Britanie) și, posibil, cu Franța.

- Nivelul de interconectare al *României* ar crește de la nivelul actual de 7 % la peste 9 %, fiind așadar mai aproape de obiectiv, prin implementarea interconexiunii cu Serbia până în 2017.
- *Cipru* este o insulă energetică ce depinde în mare măsură de petrol și se confruntă cu prețuri mari la energia electrică. Viitoarea interconexiune denumită „Interconectorul Eurasiatic”, aflată în prezent în faza de prefazabilitate, a fost inclusă în prima listă de PIC-uri a Uniunii. Proiectul va avea o capacitate de 2 000 MW și ar duce nivelul de interconectare al Ciprului la peste 100 % atunci când va fi finalizat în 2023.
- Datorită sprijinului oferit de PEER, nivelul de interconectare al *Maltei* va crește de la 0 % în prezent la aproximativ 35 %, odată cu intrarea în exploatare a interconexiunii de înaltă tensiune cu Italia (Sicilia) în cursul anului 2015.

Implementarea PIC-urilor va aduce Europa mult mai aproape de îndeplinirea obiectivului de 10% privind interconectarea electrică între **statele membre, dacă proiectele prevăzute sunt finalizate**⁷ în 2020 (a se vedea harta de mai jos). **Trebuie intensificate eforturile pentru ca statele membre care se situează sub nivelul obiectivului să atingă 10 % până în 2020, în principal Spania și Cipru, printr-o abordare mai coordonată și prin utilizarea tuturor instrumentelor disponibile.**

Harta nivelurilor de interconexiune în 2020 după implementarea PIC-urilor actuale



⁷ Anexa 2 oferă o imagine de ansamblu a proiectelor din statele membre cu o capacitate de interconectare de sub 10 %.

4. Cadrul european de reglementare trebuie să fie implementat și aplicat integral

Un cadru de reglementare solid constituie o condiție prealabilă pentru ca investițiile necesare în infrastructură să devină realitate. Începând din 2013, Uniunea Europeană a adoptat o abordare atotcuprinzătoare a planificării și a implementării infrastructurilor. **Regulamentul privind rețelele energetice transeuropene (TEN-E) abordează pentru prima dată aspectul specific al proiectelor transfrontaliere sau al celor care au un impact asupra fluxurilor transfrontaliere.**

Regulamentul TEN-E recunoaște faptul că aceste proiecte necesită un tratament normativ specific și propune demonstrarea în mod clar a acestor beneficii supranaționale printr-o analiză cost-beneficiu, prevăzând posibilitatea de alocare transfrontalieră a costurilor pe baza beneficiilor pe care le generează în statele membre în cauză. De asemenea, Regulamentul TEN-E impune ca autoritățile naționale de reglementare să ofere stimulente normative proporționale cu riscurile pe care le presupun aceste proiecte. Aceasta înseamnă ca tarifele stabilite pentru utilizarea infrastructurii să ia în calcul, de exemplu, o durată suficientă de timp pentru recuperarea investițiilor, ținând seama de perioadele de amortizare adecvate, de necesitatea unor investiții anticipative etc.

Marea majoritate a proiectelor sunt promovate de operatorii de sisteme de transport, tarifele fiind aprobate sau stabilite de autoritățile de reglementare. De asemenea, există proiecte, inclusiv unele PIC-uri, care sunt promovate de părți private - așa-numitele linii comerciale. Acestea tind să își recupereze costurile prin diferențele de preț între cele două extremități ale liniei. Riscurile lor sunt, prin urmare, foarte diferite. Din acest motiv, deși se aplică dispozițiile Regulamentului TEN-E în ceea ce privește acordarea autorizațiilor, aceste linii obțin deseori scutiri de la părți ale cadrului de reglementare, cum ar fi cele privind accesul la rețea al terților și utilizarea tarifelor de congestiare.

Regulamentul TEN-E abordează de asemenea, pentru prima dată, aspectul referitor la durata mare a procedurilor de **acordare a autorizațiilor** și acceptarea de către public, care sunt principalele obstacole în calea dezvoltării infrastructurii, în special în cazul liniilor electrice aeriene. Regulamentul introduce un termen limită general obligatoriu de 3,5 ani pentru acordarea autorizațiilor, care ar trebui să reducă în mod dramatic media actuală de 10-13 ani. Competențele de acordare a autorizațiilor trebuie să fie concentrate în cadrul unei singure autorități competente („ghișeu unic”). În urma asigurării de către Comisie a unei aplicări riguroase, aceste norme vor fi în cele din urmă în vigoare în toate statele membre în primăvara anului 2015⁸. De asemenea, se introduc noi norme privind ameliorarea consultării și a transparenței, pentru a implica mai mult cetățenii în procesul de planificare. Obiectivul este de a eficientiza procesul, protejând în același timp standardele înalte ale UE în domeniul protecției mediului⁹.

⁸ Termenul limită a fost toamna anului 2013, astfel cum se prevede în Regulamentul TEN-E.

⁹ În plus, serviciile Comisiei au elaborat îndrumări privind raționalizarea procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele de interes comun (PIC-uri) în domeniul infrastructurii energetice.

Este de o importanță primordială ca statele membre să implementeze și să aplice integral dispozițiile Regulamentului TEN-E, astfel încât să se evite orice întârzieri în implementarea proiectelor necesare. Comisia va asigura implementarea integrală și respectarea riguroasă a normelor.

5. Utilizarea deplină a tuturor instrumentelor financiare disponibile, a MIE, a fondurilor ESI și a FEIS

Comisia estimează că sunt necesare aproximativ 200 de miliarde de euro până în 2020 pentru a construi infrastructura necesară care să interconecteze în mod adecvat toate statele membre ale UE pentru a asigura securitatea aprovizionării și a spori durabilitatea. Pentru proiectele din sectorul energiei electrice sunt necesare aproximativ 105 de miliarde de euro, din care aproximativ **35 de miliarde de euro pentru interconexiuni** care au dobândit statut de PIC și care sunt necesare pentru a atinge obiectivul de 10 % la nivelul UE.

Importanța unei rețele interconectate este bine reflectată în bugetul multianual al UE pentru perioada 2014-2020. În cadrul **Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE)**, care acoperă trei sectoare - transporturi, energie și telecomunicații - energia reprezintă 5,35 miliarde de euro dintr-un total de circa 30 de miliarde de euro¹⁰. Cu toate că finanțarea din partea MIE reprezintă doar aproximativ 3 % din investițiile necesare până în 2020, aceasta poate mobiliza alte fonduri prin utilizarea de instrumente financiare, precum obligațiunile pentru finanțarea proiectelor, deja testate în faza-pilot din 2012-2013. Prin urmare, o parte importantă a MIE va fi implementată prin intermediul unor astfel de instrumente.

Pentru ca granturile acordate de MIE să aibă un real impact, ele trebuie direcționate către câteva proiecte esențiale și trebuie să fie combinate cu eforturile autorităților de reglementare de a finanța proiecte prin tarife de rețea sau prin alte surse de finanțare. Statele membre pot folosi, de asemenea, **fondurile structurale și de investiții europene** (fondurile ESI), în anumite condiții. Estimările preliminare sugerează că aproximativ 2 miliarde de euro din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) sunt preconizate să fie alocate pentru infrastructuri de energie electrică și de gaz de mari dimensiuni. De exemplu, Republica Cehă (aproximativ 200 de milioane de euro, cu titlu orientativ) și Lituania (69,5 milioane de euro, cu titlu orientativ) intenționează să folosească această opțiune și prevăd finanțarea prin FEDR pentru rețele inteligente de energie electrică de înaltă tensiune.

La 13 ianuarie 2015, Comisia a propus crearea unui **Fond european pentru investiții strategice (FEIS)** pentru a îmbunătăți în mod semnificativ accesul la finanțare pe termen lung al proiectelor de investiții din UE. Acest instrument ar putea acoperi **PIC-uri sau alte proiecte de interconectare** prezentate, accelerând și completând astfel actuala structură de sprijin pentru PIC-uri și pentru alte proiecte. **FEIS** oferă noi posibilități de finanțare comercială, care vor fi stabilite în strânsă colaborare cu Banca Europeană de Investiții (BEI). Acest fond stă la baza pachetului Comisiei privind creșterea economică, crearea de locuri de

¹⁰ Aceste cifre țin cont de recenta propunere a Comisiei privind înființarea Fondului european pentru investiții strategice (FEIS).

muncă și investițiile. FEIS va mobiliza cel puțin 315 de miliarde de euro ca investiții private și publice în întreaga UE, cu o contribuție de la bugetul UE de 16 miliarde de euro și o contribuție din partea BEI în valoare de 5 miliarde de euro. Așadar, efectul multiplicator al FEIS este estimat la un factor de cel puțin 15.

Energia ocupă un loc important printre prioritățile fondului. Operațiunile de investiții ale fondului trebuie să fie în concordanță cu politicile Uniunii și să sprijine obiectivele generale, precum dezvoltarea infrastructurii, inclusiv în domeniul energiei, în special a interconexiunilor energetice.

Împreună cu Mecanismul pentru interconectarea Europei, este probabil ca FEIS să devină acum un instrument important pentru a ajuta PIC-urile și promotorii să își implementeze proiectele. Este în curs de creare un portal de investiții conceput pentru a spori gradul de transparență al listei de proiecte de investiții a UE, pentru ca informațiile să fie accesibile potențialilor investitori. FEIS reunește promotori de proiecte și investitori și asigură un sprijin sporit pentru riscurile financiare. Întrucât marea majoritate a proiectelor de infrastructură prezintă argumente economice solide, FEIS poate juca un rol esențial în mobilizarea investițiilor necesare, împreună cu alte bănci comerciale și de investiții. În ceea ce privește accesul la finanțarea FEIS, pregătirea rapidă și la timp a proiectului va fi de o importanță capitală. Grupurile regionale implicate în procesul PIC vor avea un rol important de jucat în această privință.

Bazându-se pe actualele servicii de consiliere ale BEI și ale Comisiei, Platforma europeană de consiliere în domeniul investițiilor (EIAH) trebuie să ofere sprijin consultativ pentru identificarea, pregătirea și dezvoltarea proiectelor de investiții și trebuie să acționeze ca o platformă unică de consiliere tehnică (inclusiv consiliere juridică) pentru finanțarea proiectelor în cadrul UE. Activitatea sa include sprijin privind utilizarea asistenței tehnice pentru structurarea proiectelor, utilizarea de instrumente financiare inovatoare, precum și recurgerea la parteneriate de tip public-privat. EIAH nu va lua în considerare numai FEIS, ci va oferi consiliere și cu privire la utilizarea altor posibilități de finanțare deja disponibile pentru proiectele de infrastructură, inclusiv din partea MIE și a fondurilor structurale și de investiții europene.

Este la fel de important să se sublinieze contribuția investitorilor privați, fie prin intermediul FEIS, fie prin intermediul altor instrumente de piață precum fondurile europene de investiții pe termen lung care pot canaliza finanțarea privată către investițiile pe termen lung, cum ar fi infrastructura energetică.

Politica TEN-E dă primele rezultate, dar mai sunt încă multe de făcut. Pentru a accelera procesul de realizare a obiectivului de interconectare, Comisia intenționează să intensifice activitatea grupurilor regionale, instituite în temeiul Regulamentului TEN-E, pentru a monitoriza îndeaproape progresele înregistrate de fiecare PIC și pentru a propune de timpuriu acțiuni corective și direcționate atunci când este necesar, în special în statele membre care se află cel mai departe de obiectivul de 10 %. De asemenea, Comisia își va intensifica sprijinul pentru proiectele esențiale, prin măsuri specifice. Comisia va evalua fiecare proiect în parte,

pentru a examina orice obstacole și riscuri care ar putea întârzia construcția și pentru a adopta măsurile necesare, cum ar fi:

- reunirea promotorilor în vederea găsirii de soluții la probleme de ordin tehnic, de planificare, de concepție și de implementare, precum și facilitarea contactului cu BEI și cu alte bănci;
- furnizarea accesului la asistență tehnică pentru a contura mai bine proiectul și pentru a-l face interesant pentru investitori;
- cooperarea cu ACER și cu autoritățile naționale de reglementare pentru a găsi cele mai bune stimulente;
- asigurarea conformității cu Regulamentul TEN-E și lansarea de proceduri corespunzătoare în cazul în care dispozițiile nu sunt încă puse în aplicare, de exemplu în ceea ce privește acordarea autorizațiilor;
- facilitarea acordurilor între statele membre pentru a rezolva probleme de ordin politic.

6. Cooperarea regională trebuie consolidată

PIC-urile critice, în special interconectorii, constituie în principal proiecte de mare amploare care sunt, în mod inerent, complexe și predispuse la întârzieri. Promotorii proiectelor au semnalat că procedurile de acordare a autorizațiilor și acceptarea de către public reprezintă principalii factori de risc pentru implementarea rapidă. Prin urmare, posibilitățile de a accelera implementarea acestor proiecte necesită acțiuni concertate ale tuturor părților implicate, inclusiv statele membre, operatorii de sisteme de transport, precum și promotorii, autoritățile de reglementare și autoritățile de planificare.

Toate proiectele de interes comun necesită aplicarea unei abordări care să depășească nivelul proiectelor individuale. O cooperare regională puternică, astfel cum a fost stabilită prin grupurile regionale din cadrul TEN-E, este esențială pentru implementare.

Cele patru grupuri regionale pentru energie electrică [rețeaua offshore a țărilor cu deschidere la mările septentrionale, planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică (BEMIP), interconexiunile nord-sud din Europa de Vest și interconexiunile nord-sud din Europa Centrală și din Europa de Sud-Est] adoptă o listă regională de PIC-uri în vederea elaborării listei la nivelul întregii UE. Aceste grupuri urmăresc implementarea PIC-urilor din regiunea lor și raportează cu privire la posibilele dificultăți, putând propune măsuri corective.

Cu toate acestea, contextul grupurilor regionale poate să nu fie întotdeauna suficient. În special, **cooperarea regională trebuie să fie îmbunătățită în continuare** și să fie adusă la un nivel mai înalt pentru a aborda priorități de ordin politic mai generale care depășesc aspectele de planificare și de implementare specifice proiectelor. Aceste chestiuni sunt legate, de exemplu, de necesitatea de a găsi soluții tehnologice inovatoare, de a stabili legături mai strânse între planificarea rețelei și planificarea producției, de a aborda de urgență riscurile legate de securitatea aprovizionării prin măsuri de reglementare și de infrastructură

sincronizate sau de a colabora mai îndeaproape pentru a găsi soluții durabile și acceptabile în regiunile sensibile din punct de vedere ecologic.

Comisia consideră că activitatea grupurilor regionale TEN-E trebuie consolidată în următoarele domenii:

- În cazul **regiunii Mării Baltice**, forma actuală de cooperare regională consolidată în cadrul BEMIP dă rezultate, iar regiunea va fi bine interconectată în ceea ce privește energia electrică, dar și gazul, până în 2020. Comisia reexaminează în prezent structurile BEMIP în strânsă cooperare cu statele membre în cauză, pentru a raționaliza și a reorienta acțiunile către provocările rămase, inclusiv, în special, conectarea sincronă a statelor baltice cu rețeaua continentală europeană, integrarea surselor regenerabile de energie și măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice. **Procesul de reexaminare ar trebui să culmineze cu semnarea planificată a unui memorandum de înțelegere în cadrul Președinției letone a UE.**
- O altă regiune evidențiată în concluziile din octombrie 2014 ale Consiliului European este **Peninsula Iberică**. Cooperarea în ceea ce privește interconectivitatea acestora s-a intensificat recent, odată cu semnarea de către operatorii de sisteme de transport din Spania, din Franța și din Portugalia a unui document de strategie comun pentru dezvoltarea interconectării, în ianuarie 2015. Documentul de strategie comun enumeră obiective comune și indică o serie de opțiuni pentru proiecte. Comisia a facilitat în mod activ această cooperare și **creează în prezent un nou grup la nivel înalt pentru concretizarea cooperării.** În sprijinul acestei activități, Comisia a lansat un studiu privind beneficiile, costurile și posibilitățile tehnice aferente unei mai bune interconectări a Peninsulei Iberice cu restul UE. În martie 2015 va avea loc un summit al șefilor de stat și de guvern din cele trei țări. Comisia este convinsă că acest summit va da un nou impuls procesului respectiv și va sprijini orice noi angajamente în consecință.
- Țările cu deschidere la **mările septentrionale** sunt în prezent insuficient interconectate pentru a optimiza utilizarea capacității de producție onshore și offshore, atât existente, cât și prevăzute. Mările septentrionale oferă o oportunitate unică de a furniza o cantitate semnificativă de energie autohtonă, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, produsă în apropierea unora dintre regiunile care consumă cea mai multă energie din Europa. Potențialul de producție a energiei electrice al acestei regiuni se poate ridica la 4-12 % din totalul consumului de energie electrică al UE până în 2030. În această regiune, obiectivul este de a realiza o interconectare îmbunătățită pentru a facilita integrarea pieței și fluxurile comerciale, precum și integrarea producției unor mari cantități de energie din sursele regenerabile offshore, în special energia eoliană. De asemenea, regiunea oferă bune posibilități de dezvoltare a unor tehnologii inovatoare, cum ar fi strategia privind captarea și stocarea dioxidului de carbon, stocarea energiei sau producerea de gaz pe baza energiei electrice. Comisia sprijină în mod activ și va **promova în continuare lucrările acestui grup regional și elaborarea unui plan de acțiune.**

- Comisia a inițiat o cooperare consolidată cu privire la prioritățile de dezvoltare a infrastructurii în ***Europa Centrală și de Sud-Est***. Piața energiei electrice din această regiune trebuie să fie mai bine interconectată și modernizată, inclusiv pentru a permite exploatarea importantului potențial al surselor regenerabile de energie. Acest lucru este cu atât mai important într-un moment în care regiunea se confruntă cu o situație deosebit de dificilă în sectorul gazului după abandonarea proiectului South Stream. Prin urmare, **în ianuarie 2015 a fost creat un grup la nivel înalt**, prima reuniune a acestuia având loc la Sofia, la 9 februarie.

Comisia va colabora îndeaproape cu statele membre în cauză, pentru fiecare dintre aceste forme de cooperare regională consolidată, cu privire la o strategie specifică regiunii care să abordeze cele mai presante aspecte și măsurile care trebuie luate. Cele patru regiuni vor stabili un **plan de acțiune** cu etape concrete pentru implementare, inclusiv propuneri concrete de interconectare pentru atingerea obiectivului de 10 % convenit la nivelul UE. În cazul specific al atingerii obiectivului de 10 % acolo unde acesta este mai dificil de atins, Comisia este conștientă de faptul că a fost prezentată o serie de propuneri (de exemplu, pentru statele baltice, o nouă fază a LitPol Link sau, pentru conectarea Peninsulei Iberice cu Franța, interconexiunile Navarra-Bordeaux Sabiñanigo-Marsillon sau Monzón-Cazaril). În aceste cazuri, Comisia va oferi asistență și consiliere părților implicate, pentru ca acestea să includă noi proiecte în planurile lor de acțiune corespunzătoare.

Comisia va monitoriza îndeaproape implementarea planurilor de acțiune. În măsura posibilului, Comisia va promova alinierea practicilor de lucru ale diferitelor grupuri regionale.

De asemenea, Comisia va colabora îndeaproape cu Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică (ENTSO-E) pentru a se asigura că planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani (PDRZA), care reprezintă unicul instrument pentru selectarea proiectelor de interes comun (PIC-uri), își lărgeste domeniul de aplicare și identifică în mod clar proiecte cu scopul de a atinge obiectivul de interconectare de 10 %, propunând în același timp măsuri concrete, inclusiv posibilitatea de a completa PDRZA, dacă este necesar.

Comisia va prezenta anual un raport către Consiliul European cu privire la implementarea PIC-urilor și la progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivului de 10 %, care va fi un element important al bilanțului anual cuprinzător prevăzut în cadrul strategic pentru uniunea energetică. Comisia se va asigura că activitatea grupurilor regionale beneficiază de sinergiile adecvate cu FEIS, odată ce acesta este constituit. De asemenea, Comisia va dirija dezbaterile în cadrul grupurilor regionale către alte aspecte presante, precum modernizarea rețelelor.

În plus, în ultima parte a anului 2015 Comisia va convoca primul **forum privind infrastructura energetică**, pentru a discuta și a găsi soluții la problemele care sunt comune tuturor regiunilor din Europa și, dacă este cazul, cu țările învecinate.

7. Perspectiva 2030

La invitația Consiliului European din martie 2014, Comisia a propus, în mai 2014, creșterea actualului obiectiv de interconectare electrică de 10 % la 15 % până în 2030, ținând cont, în același timp, de aspectele de cost și de potențialul schimburilor comerciale din regiunile relevante. Consiliul European din octombrie 2014 a mandatat Comisia să prezinte un raport „*periodic Consiliului European cu privire la atingerea unui obiectiv de 15 % până în 2030*”. Se intenționează ca acest obiectiv să fie îndeplinit în principal prin implementarea de PIC-uri.

Obiectivele politicii energetice a UE și obiectivele pentru 2020 și pentru 2030 privind energia și clima nu vor putea fi atinse în lipsa unei rețele europene de energie electrică complet interconectate, cu mai multe interconexiuni transfrontaliere, cu potențial de stocare și cu rețele inteligente pentru a gestiona cererea și pentru a asigura o aprovizionare sigură cu energie într-un sistem cu o pondere mai mare a energiei din surse regenerabile variabile. În această privință, construirea treptată de autostrăzi paneuropene de energie electrică va fi, de asemenea, crucială. În ianuarie 2014, Comisia a anunțat intenția sa de a monitoriza introducerea rețelelor inteligente și nivelul interconexiunilor dintre statele membre, o importanță deosebită acordându-se celor care se află cel mai departe de îndeplinirea obiectivului convenit de 10 % din capacitatea lor de producție instalată.

Finalizarea pieței interne a energiei electrice, în special soluționarea problemei izolării insulelor energetice, securitatea aprovizionării cu energie pentru toți consumatorii și obținerea unei proporții mai mari a producției de energie electrică din surse regenerabile de energie variabile necesită o capacitate de interconectare de peste 10 %, iar eforturile depuse de UE și de statele membre trebuie să fie ghidate de necesitatea ca toate statele membre să atingă o capacitate de interconectare de cel puțin 15 % până în 2030. În același timp, diferențele existente între statele membre în ceea ce privește amplasarea geografică și structura mixului energetic și a surselor de aprovizionare înseamnă că este necesară o abordare de la caz la caz, pe baza unei evaluări amănunțite a blocajelor și luând în considerare costurile. Structurile de cooperare regională vor constitui un cadru valoros pentru discuții și pentru convenirea căii de urmat. Comisia va utiliza aceste forme de cooperare regională consolidată și pentru îndeplinirea obiectivului de 15 %.

8. Concluzie

Uniunea Europeană trebuie să atingă un nivel de interconectare electrică de 10 % până în 2020, ca pas în direcția creării unei uniuni energetice reziliente cu o politică prospectivă privind clima. Este evident că Europa trebuie să își intensifice eforturile pentru a răspunde provocărilor în materie de politică energetică și climatică.

Cadrul de reglementare și financiar care a fost pus în practică recent începe să dea primele rezultate. În momentul de față este nevoie de voința politică a statelor membre și a tuturor celorlalți actori de a îndeplini obiectivele. Aceasta înseamnă o intensificare a lucrărilor în

cadrul grupurilor regionale instituite în temeiul Regulamentului TEN-E, în timp ce Comisia va continua să introducă inițiative pentru intensificarea cooperării regionale.

Consiliul European a convenit că urmează să fie dezvoltat un sistem de guvernare fiabil și transparent, fără sarcini administrative inutile, care să contribuie la asigurarea îndeplinirii de către UE a obiectivelor sale de politică. Acesta va include raționalizarea cerințelor actuale privind raportarea.

Comisia va întocmi un raport pe baza rapoartelor primite de la statele membre. Acest raport, care va fi un element important al bilanțului anual cuprinzător prevăzut în cadrul strategic pentru uniunea energetică, va include informații complete privind stadiul tuturor proiectelor de interes comun, cu recomandări privind accelerarea proiectelor și sporirea flexibilității listei PIC-urilor în cazul în care termenul limită reprezentat de anul 2020 pentru realizarea capacității de interconectare de 10% nu va fi respectat. Dacă este necesar, Comisia va propune măsuri suplimentare în vederea atingerii acestui obiectiv.

După cum s-a demonstrat prin angajamentul politic pozitiv în ceea ce privește regiunea Mării Baltice și Peninsula Iberică, sprijinul la cel mai înalt nivel este esențial pentru realizarea de progrese în privința acestor proiecte de mare anvergură.